

Atklātā stunda “Demokrātiskās vērtības Eiropā un Latvijā”

Stundas mērķis: izvērtēt savas, vienaudžu, Latvijas iedzīvotāju un ES iedzīvotāju vērtības. Izprast un argumentēt, kāpēc ES Pamattiesību hartā iekļautās vērtības ir nedalāmas un universālas.

Sasniedzamais rezultāts:

Aktivitāte	Paredzamais laiks	Skolēna darbība/uzdevums	Skolotāja darbība	Jautājumi skolēniem
Ievads. Vērtības - definīcija	4min	Iesaistās diskusijā par to, kas ir vērtības.	Stundu ievada ar jautājumu - <i>kas ir vērtības?</i> Aicina skolēnus izteikt savas domas. Izmanto <i>vērtību</i> definīciju (šo vai kādu citu) -> https://goo.gl/6aijo6 (letonika.lv) - ko mēs saprotam ar definīcijā teikto?	
Darbs grupās. Vērtības parlamentārā demokrātijā	12min	Grupā diskutē un <u>vienojas</u> par 2-3 tipiskākajiem piemēriem, kur izlozētā vērtība ir sastopama un kur ir vērojamas problēmas. Iesaistās diskusijā par to, kāpēc Latvijā viena vai otra vērtība ir raksturīga vai nē. Nosauc un pamato kāpēc un kādus piemērus izvēlējušies grupā (<i>ar pamatojumu</i>).	Uz tāfeles attēlo vai skolēniem izdala tabulu ar Eiropeskām vērtībām, kuras raksturīgas demokrātiskām valstīm (skat. tabulu zemāk). Iepriekš sagatavo kartītes ar šo vērtību nosaukumu un galvenajām pazīmēm. Kartīšu skaitu un pašu vērtību izvēli skolotājs var noteikt novērtējot skolēnu priekšzināšanas. Skolēnus sadala <u>6 grupās</u> . Aicina izlozēt kartīti ar vienu no demokrātijas vērtībām un atrast 2-3 piemērus, kur attiecīgā vērtība sastopama Latvijā un kurā jomā ar šo vērtību ir problēmas. Ievad jautājums tālākai diskusijai: <i>vai arī Eiropas Savienībai ir kopīgas vērtības un kur tās ir formulētas?</i>	
Eiropas Savienības Pamattiesību hartas analīze (darbs ar tekstu)	8min	<u>Grupās kopīgi</u> analizē saņemto tekstu, pasvītro svarīgāko, komentē. Iesaistās diskusijā.	Iepazīstina skolēnus ar ES Pamattiesību hartu (tās nepieciešamību un nozīmi). Katrai no grupām izdala tekstu no hartas par <u>vienu no 6 pamatvērtībām</u> (<i>katrai grupai sava</i>). Aicina tekstā pasvītrot svarīgāko. Pēc darba ar tekstu vada diskusiju.	<ul style="list-style-type: none"> • Vai jūsaprāt šīs vērtības ir svarīgas? Kāpēc? • Vai tās ir piemērojamas ikvienam? • Kāpēc tieši šīs vērtības ir iekļautas hartā?

				<ul style="list-style-type: none"> • Vai šīs vērtības saskan ar jūsu vērtībām? Kas kopīgs, kas atšķirīgs? • Vai hartā iekļautās vērtības ir materiālās vai nemateriālās? Kuras?
Darbs ar eiobarometra datiem.	12min	<p>Grupās kopīgi analizē eiobarometra datus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuras vērtības ir vissvarīgākās? • Kādas atšķirības starp iedzīvotājiem Latvijā un Eiropā? Kāpēc? • Vai cilvēkiem svarīgākas materiālās vai nemateriālās vērtības? u.c. 	<p>Izniedz iepriekš sagatavotus vizuālus materiālus (diagrammas, tabulas) no eiobarometra datiem par Eiropas vērtībām: https://goo.gl/ewHVTi (<i>angliski</i>). NB! Akcents gan uz to, ko par svarīgu uzskata Latvijas iedzīvotāji, gan eiropieši kopumā. Izdala <u>darba lapu</u> ar jautājumiem uz kuriem <u>grupā jāmeklē atbildes</u> (2-3 jautājumi). Pēc darba grupās vada diskusiju - skolēnu secinājumi par datiem, atbildes uz jautājumiem. Atslēgvārdus piefiksē uz tāfeles.</p>	
Kopsavilkums. Noslēguma diskusija.	4min	Iesaistās noslēguma diskusijā, izdara secinājumus.	Veic stundas kopsavilkumu, balstoties uz to, ko skolēni teikuši un to, kas stundas gaitā uzrakstīts uz tāfeles. Uzdod noslēdzošos jautājumus.	<ul style="list-style-type: none"> • Kā mūsu klases vērtības saskan ar ES Pamattiesību hartu un eiobarometra datiem? • Kā eiropiešu vērtību sistēma varētu mainīties nākotnē? Kuras vērtības varētu dominēt? • Kas mūsu klasei, Latvijas un Eiropas iedzīvotājiem ir svarīgāk - materiālās vai nemateriālās vērtības? Kāpēc? • Vai pamanījāt kādas atšķirības starp dažādām valstīm? Kādas? Kā tas varētu būt izskaidrojams? • Vai jūsuprāt cilvēka vecums, dzīvesvieta, materiālais

				stāvoklis, nodarbošanās utt. ietekmē vērtību sistēmu?
<p>Eiropas Savienības Pamattiesību harta ir dokuments, kura mērķis ir aizsargāt Eiropas Savienības iedzīvotāju pamattiesības. Tajā ir 6 sadaļas: cieņa, brīvība, vienlīdzība, solidaritāte, pilsoņu tiesības, tiesiskums -> https://goo.gl/PLW8bH</p> <p>Eiropas mērķi un vērtības: https://goo.gl/VsxYk1</p>				

EIROPAS INTEGRĀCIJAS VĒRTĪBU DIMENSIJA (Ivars Ijabs)

POLITISKĀS VĒRTĪBAS	SOCIĀLĀS VĒRTĪBAS	KULTŪRAS VĒRTĪBAS
<p>Pilsonība Cilvēks, kas ne tikai pakļaujas varai, bet vienlaikus ir arī līdzatbildīgs tās veidošanā. Politiskā vara balstīta pilsoņu gribā – tas ir demokrātijas pamats.</p>	<p>Labklājība Vērtība, kura nodrošina nosacījumus dzīves kvalitātei. Nevienlīdzīga labklājības sadala nerada sabiedrisko labumu un nav pilnvērtīga. Sociālā solidaritāte ir Eiropas demokrātijas vērtība.</p>	<p>Kristietība Kristietībā rodamas saknes daudziem un dažādiem sociāliem un kultūras fenomeniem.</p>
<p>Tiesiskums Tiesības kā normu kopums. Tās nosaka robežas, kuras politiskā vara nedrīkst pārkāpt. Tiesības rada uzticēšanos, prognozējamību, cilvēku rīcībai piešķir sociāli leģitīmu statusu. Rada telpu, kur cilvēks pats pieņem atbildīgus lēmumus.</p>	<p>Tolerance Vērtība, kas mudina distancēties no visām objektīvajām atšķirībām (relīģiju, rasu, kultūru, pasaules uzskatu, šķiru utt.) un kontaktēties ar cilvēkiem kā ar cilvēkiem, ar sev līdzīgiem cilvēkiem.</p>	<p>Apgaismība Cilvēce spēj progresēt, pateicoties cilvēka prātam. Cilvēks, kurš paļaujas vienīgi uz citu atziņām, ir principiāli nepilngadīgs – viņš nav iemācījies domāt pats.</p>
<p>Politiskais plurālisms un parlamentārisms Politiskā vara nav sakoncentrēta vienās rokās. Demokrātijā vara tiek dalīta starp dažādām vienībām (parlaments, valdība, tiesas) un tā tiek uzraudzīta no pilsoņu puses. Politisko lēmumu pieņemšana notiek caurspīdīgi un atklāti.</p>	<p>Individuālisms Indivīdi ir paši savas dzīves saimnieki. Indivīdi veido sabiedrības pamatu. Ikviens ir atbildīgs par savām dzīves izvēlēm. Solidaritāte un līdzdalība var tikt realizēta arī indivīda līmenī.</p>	<p>Iekšējība Cilvēka patiesā būtība ir rodama nevis viņa sociālajā stāvoklī vai ārējā rīcībā, bet gan viņa dvēselē, iekšējībā, kas pilnībā pieejama tikai viņam pašam. Iekšējība ir arī politisks fenomens – tajā balstās priekšstats par publiskā un privātā attiecībām par</p>

		nepieciešamību respektēt ikviena sirdsapziņu un tiesības uz privāto dzīvi.
<p>Nacionālisms Kā demokrātiska vērtība tā sniedz iespēju skatīties uz valsti kā pilsoņu kopumu, kas tos atšķir no citu valstu pilsoņiem, piešķirot identitāti. Šī vērtība sāk zaudēt savu nozīmi Eiropā.</p>	<p>Konkurence un tirgus Cilvēku sacensība, ja tā ir godprātīga un saprātīgi regulēta, var nest labumu sabiedrībai kopumā. Tirgum piemīt spēja saskaņot indivīdu savtīgās intereses un spējas tā, lai viņu savtīgās uzvedība nāktu par labu sabiedrībai.</p>	<p>Ironija Spēja distancēties no sava paša skata punkta, saskatīt sava redzes viedokļa nejaušumu. Eiropietis ir tas, kurš apzinās, ka no citas perspektīvas lietas varētu izskatīties savādāk. Ironija neļauj uzticēties vienkāršotiem uzskatiem.</p>
<p>Valsts un baznīcas nošķirtība Politika un reliģija demokrātijās ir šķirtas, jo politiskai varai ir citi uzdevumi nevis rūpēšanās par pilsoņu dvēselēm.</p>	<p>Brīvais laiks Vērtība, kas piešķirta laikam, kad cilvēks pats sev ir noteicējs un nav tieši pakļauts atražošanai. Eiropā brīvais laiks tiek regulēts ar darba stundu un atvaļinājuma dienu daudzumu.</p>	<p>Vēsturiskums Vēsture ir forma, kuras ietvaros Eiropas kultūra ir paradusi skaidrot sociālos, politiskos un kultūras fenomenus. Ikvienas norises jēga ir iepazīstama, uzlūkojot tās vēsturisko attīstību. Vēsture ir ne tikai atmiņu krātuve, vienlaikus tā vedina meklēt arī jaunas identitātes.</p>